

Bert Keizer

Dit is geen
slecht verlopend
sterven, dit is
planeet aarde

Smaak

Over smaak valt niet te twisten, zeggen we. Waarop Nietzsche zei: ik doe niet anders. Smaak bestaat op allerlei gebieden: tuinaanleg, poëzie, bevallingen, muziek, acrobatiek, maaltijden, sterfbedden, verjaardagsfeestjes; allemaal zaken waarin je smaak kunt ontwikkelen. Dat wil zeggen dat je op grond van het vele malen zien, horen, doorstaan of proeven van de zaak tot een waardering kunt komen in de trant van: dit is een goeie. Dat het een goeie is, weet je pas na veel gezien te hebben op het betreffende gebied, anders zeg je al bij de eerste radslag in een kinderballet: jemig, hoe durft ze het?

De meeste Nederlanders hebben geen smaak in sterfbedden. Ze maken het gelukkig te weinig mee. In Medisch Contact van 1 augustus schrijven Donald van Tol en Heleen Weyers onder meer over de kwaliteit van het sterven bij pasgeborenen met een zeer ernstige afwijking (MC 31-32/2013: 1624). De aanblik van een gepend kind kan zo verschrikkelijk zijn voor de ouders dat hun lijden volgens de KNMG de aanleiding mag zijn om het leven van het kind te beëindigen. Er heerst rond een dergelijk sterven, waarin de eerste stap op de levensweg meteen de laatste is, een specifieke dramatiek, een heel eigen verdriet dat ik niet goed ken en waar ik niets over durf te zeggen. Maar Van Tol en Weyers steken van hier over naar dezelfde problematiek bij stervenden aan het einde van de levensweg en daar wil ik wel iets over kwijt. Veel stervenden eindigen in een gesedeerde toestand. Maar niet altijd even rustig. De befaamde negentiende-eeuwse 'doods-

rochel' (door de naar achteren zakkende tong) kan in een handomdraai worden opgelost door de patiënt op zijn zij te draaien. Wat dat draaien betreft: zorg voor een katheter, ontlasting zal er niet veel meer komen en dan hoeft je het lichaam niet om te rollen voor een wasbeurt die alleen maar ellende veroorzaakt.

Familie wordt vaak ongedurig tijdens deze laatste fase. 'Moeten we waken? Hoe lang duurt dit nog? Hoe weet u dat ze niet lijdt? Moet ze geen vocht hebben? Waar wachten we eigenlijk op? Ja, waar wachten we eigenlijk op? Kunt u de morfine niet verhogen? Ik weet zeker dat ze dit niet zo gewild heeft. Ik vind het vreselijk om aan te zien. Ik ga hier kapot aan, weet u dat? Het is gewoon schandalig zoals dit gaat.'

Een dergelijke barrage is niet zeldzaam. Maar ik zie het niet als mijn taak om het leven van een gesedeerde stervende te bekorten, omdat de familie het geen gezicht vindt. Omdat ik zo veel sterfbedden heb meegemaakt, durf ik op goede grond te zeggen tegen familie: dit is geen slecht verlopend sterven. Dit is planeet aarde. Het menselijk lichaam legt op deze manier de laatste moeizame meters af. Uw geliefde lijdt niet, zij is geestelijk al niet meer bij ons. Haar lichaam treuzelt nog wat. Dat is geen schandaal, dat is hoe sterven gaat. ■